

Asia: VN/18678/2026

Lausuntopyyntö: Valtioneuvoston asetus valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026-2028

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Palvelualojen työnantajat Palta ry kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta valtioneuvoston asetukseksi valtionavustuksesta eräille kaupungeille nuorten työllisyyttä edistäviin hankkeisiin vuosina 2026–2028. Palta on EK:n suurimpia jäsenliittoja, ja se edustaa noin 2 500:aa palvelualoilla toimivaa jäsenyritystään. Koko 2000-luvulla uudet yritykset ja työpaikat ovat syntyneet palvelualoille. Palvelualojen kasvu tarvitsee aina ihmisiä ja osaajien saatavuuden turvaamiseksi nuorten työllisyyden edistäminen on välttämätöntä. Palvelualat ovat nyt ja tulevaisuudessa merkittävä nuorten työllistäjä.

Asetusehdotus on kannatettava

Palta pitää asetusehdotusta ja sen taustalla olevaa tavoitetta nuorten työllisyyden edistämisestä suurissa kaupungeissa erittäin kannatettavana. Nuorten työttömyyden, pitkäaikaistyöttömyyden ja syrjäytymisvaaran kasvu edellyttävät toimia, jotka vahvistavat nuorten kiinnittymistä työhön, koulutukseen ja muihin heidän tilannettaan tukeviin palveluihin. Erityisen tärkeää on tavoittaa ne 18–29-vuotiaat nuoret, jotka ovat työn ja koulutuksen ulkopuolella ja joiden työmarkkina-asema on heikko.

Palta ymmärtää, että lisätalousarviosta myönnetystä määrärahasta tehdään jonkin suuruinen resurssivaraus KEHA-keskuksen ja Uudenmaan elinvoimakeskuksen hallinnollisiin kuluihin. Palta kuitenkin pitää moitittavana sitä, että tehdyn varauksen laskentatapaa ei ole avattu perustelumuiotiossa riittävästi eli sitä, mihin tämä 1,5 prosenttia (eli 225 000 euroa) perustuu. On erikoista, että samalla kun valtionhallinnon virastot, kuten KEHA-keskus, joutuvat karsimaan henkilöstöresursseja ja niiden toimintamenoja leikataan valtionhallinnon säästötoimien seurauksena, eri asetus- ja lakihankkeilla ”syötetään” lisärahoitusta samoille organisaatioille. Ellei könttäsommia tai prosenttiosuuksien perusteita avata, herää kysymys siitä, korjataan ko valtionhallinnon säästötoimien rahoitusleikkauksia toisaalta tulevalla valtion rahoituksella. Varausten tulisi perustua vähintäänkin todennettuihin kuluihin ja varauksia ei tulisi allokoida automaattisesti ”könttäsommia” valtion viranomaisten käyttöön.

Asetusluonnoksessa avustukseen oikeutetuiksi kaupungeiksi on rajattu yksitoista kaupunkia. Kohdentaminen kaupunkeihin, joissa nuorten työttömyys ja palvelutarve ovat merkittäviä, on ymmärrettävää. Nuorisotyöttömyyden haasteet eivät rajoitu vain suuriin kaupunkeihin ja tästä syystä olisi välttämätöntä jakaa jo hankkeiden toiminta-aikana hankekokemuksia myös kokeilun ulkopuolella oleville kaupungeille ja kunnille.

Palta pitää myönteenä, että kaupungit voivat kehittää paikallisiin tarpeisiin perustuvia ratkaisuja. Samalla asetuksen toimeenpanossa on huolehdittava siitä, että hankkeet eivät jää hallinnollisiksi kokeiluiksi, vaan ne tuottavat nuorille konkreettisia väyliä työelämään. Palta muistuttaa, että avustuksella käynnistettävien hankkeiden vaikuttavuus riippuu olennaisesti siitä, kuinka hyvin ne kytkeytyvät alueen työelämään ja työnantajien tarpeisiin.

Yritysten roolia on tarpeen kirkastaa

Muistiossa mainitaan yritysten rooli, mutta käytännön tasolla yritysyhteistyön edellytyksiä ja kannustimia ei avata riittävästi. Palvelualat ovat merkittävä nuorten työllistäjä. Asetuksella käynnistettävissä hankkeissa tulisi huomioida palvelualojen työpaikkojen erityispiirteet, kuten osa-aikatyö, vuorotyö ja matalan kynnyksen työtehtävät. Näiden mahdollisuuksien esiin tuominen voisi lisätä nuorten työllistymistä palvelualoille. Palta suosittelee, että asetuksessa ja hankkeiden ohjeistuksessa korostetaan yritysten aktiivista roolia myös esimerkiksi työharjoittelupaikkojen, oppisopimuspaikkojen ja mentoroinnin tarjoajina. Lisäksi tulisi varmistaa, että yritykset voivat osallistua hankkeisiin hallinnollisesti kevyesti.

Avustettavissa hankkeissa on tärkeää varmistaa jo suunnitteluvaihteessa tiivis yhteistyö yritysten, työllisyysalueiden, oppilaitosten, järjestöjen, säätiöiden sekä hyvinvointialueiden ja sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa. Monialainen yhteistyö on välttämätöntä, koska nuorten työllistymisen esteet liittyvät usein samanaikaisesti osaamiseen, toimintakykyyn, hyvinvointiin ja työelämäyhteyksien puutteeseen. Monella yksityisen ja kolmannen sektorin organisaatiolla on jo kokemusta sekä tuloksia nuorten tavoittamisesta, aktivoimisesta ja työllistämisestä. Näiden kokemusten käyttöönotto ja skaalaus mahdollistaisi sen, että kohderyhmän nuoret tavoitetaan, ”pyörää ei keksittäisi uudelleen” ja niukat resurssit tulisivat järkevästi kohdennetuksi.

Tulosten seuranta välttämätöntä ja hyvät käytännöt on levitettävä

Vaikka asetuksen perustelumuistiossa mainitaan tuloksellisuuden seuranta, konkreettiset mittarit ja tavoitteet jäävät avoimiksi. Palta pitää tärkeänä, että hankkeille asetetaan selkeät, mitattavat tavoitteet ja että hankkeiden tuloksia seurataan yhtenäisesti ja vaikutuksia arvioidaan sekä nuorten palvelupolkujen että työllistymisen näkökulmasta. Seurannassa tulee tarkastella, lyhenevätkö työttömyysjaksot, vahvistuvatko nuorten työmarkkinavalmiudet ja syntyykö pysyviä yhteistyömalleja

työnantajien, kaupunkien ja muiden toimijoiden välille. Vaikuttaviksi osoittautuvat toimintamallit tulee myös levittää laajempaan käyttöön.

Lisäksi hallinnollisten velvoitteiden tulee olla oikeasuhtaisia. Raportoinnin ja maksatuksen menettelyt on syytä toteuttaa niin, että kaupunkien ja kumppanien voimavarat voidaan kohdentaa mahdollisimman tehokkaasti nuorten tukemiseen, palvelujen yhteensovittamiseen ja työnantajayhteistyöhön.

Kokonaisuutena Palta kannattaa asetuksen tavoitetta ja pitää tärkeänä, että nuorten työllisyyttä edistäviä toimia vahvistetaan. Asetuksen toimeenpanossa on kuitenkin varmistettava vahva työelämäkytkentä, aidosti monialainen yhteistyö, tarveperusteinen kohdentaminen sekä tulosten systemaattinen arviointi. Palta korostaa palvelualojen roolia nuorten työllistäjänä ja toivoo, että hankkeissa huomioidaan palvelualojen erityispiirteet sekä yritysten osallistumisen helppous. Näin pilotit voivat tukea nuorten työllistymistä, ehkäistä syrjäytymistä ja tuottaa pysyviä, myös muilla alueilla hyödynnettäviä toimintamalleja.

Kunnioittavasti,

Palvelualojen työnantajat Palta ry

Tatu Rauhamäki

Johtaja, elinkeinopolitiikka

Milka Kortet

Johtava asiantuntija, elinkeinopolitiikka

Kortet Milka
Palvelualojen työnantajat Palta ry.